

גליונות לעיון בפרשת השבוע

שנה תשי"ח ערוכה ביד' נחמה ליבוביץ

תלמידי תורה - חובבי התורה - חובבי התורה - חובבי התורה

תרומה (תשי"ח) פרק כ"ח (הכרובים).

9

א. ועשו לי מקדש פסיקתא דרב כהנא ב' ר' יודה בר סימון בשם ר' יוחנן: שלשה דברים שמע משה מפי הגבורה, ונבהל ונרתע לאחוריו: בטעה שאמר לו הקב"ה (מ' כ"ה ח') "ועשו לי מקדש" - אמר משה לפני הקב"ה: "רבונו של עולם, הגה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך" (מלכים א' ח' כ"ז) ואתה אמרת "ועשו לי מקדש"? אמר לו הקב"ה: "משה, לא שכחתי סבור, אלא עשרים קרישים בצפון ועשרים בדרום ושמונה במערב, ואצמצם שכינתי בנייהם למטה, דכהיב (מ' כ"ה נ"ב) "ונועדתי לך שם". ובטעם שאמר הקב"ה למשה (במדבר כ"ח ב') "את קרבני לחמי לאחי", אמר משה לפני הקב"ה: "רבונו של עולם! אם מכניס אני כל חיות שבעולם יש בהם העלאה אחת? או כל העצים שבעולם יש בהם העברה אחת? שני" (יסעיה מ' ט"ז) "ולבנותן אין די בער ותיתן אין די עולה".

אמר לו הקב"ה: "משה, לא כשאתה סבור, אלא (במדבר כ"ח ג') "ואמרת להם: זה האיש אשר תקיימו לה' כבשים בני שנה שנים...". ולא שנים בבת אחת, אלא אחד בסחרית ואחד בין הערבים שני" (במדבר כ"ח ד') "את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים".

ובטעה שאמר לו הקב"ה (מ' ל' י"ב) "ונתנו איש כפר נפשו", אמר משה לפני הקב"ה: "רבונו של עולם, מי יוכל ליתן פדיון נפשו, שני" (תהלים מ"ט): "אם לא בזה יפדה איש... ויקר פדיון נפשו". אמר לו הקב"ה: "למשה: לא כשאתה סבור, אלא (ימות ל' י"ג) "זה יתנו... מחצית השקל...".

1. מה הועיל המסמל בוכוח זה שבין משה לקב"ה, נגד איזו תפיסה פוסטית של מסכן וקרובות נלחם המדרש?
2. הסדר ביהוד מה רוצה המדרש לסמל בהדגישו את הכפות הקשנה הנדרשת (עשרים קרישים, שני כבשים, מחצית השקל)?

ב. להבנת יחד המלה כרובים. רס"י י"ח ד"ה כרובים ראב"ע כ"ח "ועלית עד "וכאשר הפסתי" כרוב כמו הפוך "כרוב", ונקראו כן מפני שהם רכב אלוקים כטעם "וירכב על ערוב" (תהלים י"ח) (להבנת דברי ראב"ע: החל מן "כי כ"ף כרוב" כונתו להביע את דעתו הוא בנגוד לדעת חז"ל)

1. מה המחלקת בין רס"י לראב"ע?
2. מה הדמיון מסלת "הנוכח" המובאת בראב"ע?
3. במה סותר פ' כ' "והיו הכרובים" את דעת רס"י לדעת ראב"ע?
4. הסביר את דברי רס"ל והנא דוגמאות בלשון לדרך הפוך כזו?

ג. בסמליות הכרובים. אברבנאל: ואפשר עוד אצלי שאינו הכרובים הם כדמות בני ילדים קטנים אשר אין בהם כל מוח ולא טעמו טעם חטא, הא' בצורת זכר והב' בצורת נקבה, לרמוז וללמד שכל איש ואשה אשר מבני ישראל המה, ראוי שמילדותם יתמידו ויכלו ימיהם על תורת האלוקים ויהגו בה יומם ולילה אם בקריאתה ואם בקיום מצוותיה... והיו פניהם איש אל אחיו לרמוז שכל איש בשם ישראל יכונה ואוי שיהיו ראויים כנפשו ומחשבתו פרוטות למעלה כלומר לעבד את קונו ית' בדברים שבינו למקום וגם כן יהיו נביהם איש אל אחיו כל' באהבת הרעים ובאהבה גמורה במה שבינו לבין חבירו.

הירוש': הכרובים מופיעים במקרא בתפקיד כפול: כסומרים וסוככים; וכנוחאי הכבוד. כסומרי דרך עץ החיים הועמדו הכרובים בבר' ג כ"ד: "את כרוב ממטת הסוכן" נקרא מלך צור שרגע משיחתו למלך הופקר לשמור. "וירכב על כרוב ויעוף" ואמר בתנ"י על ה' בחושו לעזרת דוד. ביחזקאל י' א' הכרובים הם נושאי הכבוד, ובשמואל א' ד' ובכמה מקומות הוזכר "יושב הכרובים"... גם במקומנו מופיעים הכרובים בתפקיד כפול: הם סוככים על הארון והם נושאי הכבוד... אבל מכיון שהכרובים הנם חלק עצמי של הכפרת, לא חוברו אליה, אלא "מקשה תעשה אותם משני קצות הכפרת", והכפרת מתרוממת מעל עצמה, מבינה על עצמה ונושאת הכבוד האלוקי... הרי שמסומל בהם הרעיון הבא.

ע"י סמיות החוק האלוקי (הכסומל בארון) המעלה האדם למדרגת כרוב לעצמו, ונושא כסא הכבוד; "מיותו את מצות ה' משרתו ומנטאה אותו למעלת המגשים רצון האלוקים עלי אדמות. בקיום המצוות נושאי ישראל לתשועת עולמיהם והוא מכין עצמו בזה להעשות מכון ליבתו ית' כארץ. (פ' ח' "ושכנתי בתוכם")

1. התוכל להביא מפרטי עמית הכרובים סמך לדעתו של הירוש'?
2. מהו ההבדל בין אברבנאל להירוש' במענוח סוד הכרובים?
3. למי משניהם יש להביא סיוע מירוש' המלה "כרוב", עיין בשאלה הקודמת?